

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad

informatiecentrum tel.
(070) 373 8393

uw kenmerk

bijlage(n)

-

betreft
stand van zaken Aanpak
personen met verward gedrag

ons kenmerk
ECSD/U201601226
Lbr: 16/088

datum
23 november 2016

Samenvatting

Het onderwerp 'personen met verward gedrag' staat hoog op de agenda, zowel op rijksniveau, als bij gemeenten. Voor gemeenten komt de problematiek rond personen met verward gedrag steeds nadrukkelijker in beeld als gevolg van decentralisaties. De VNG was daarom een jaar geleden samen met de ministeries V&J en VWS opdrachtgever van het aanjaagteam Verwarde personen, en vervult dezelfde rol voor de opvolger: het schakelteam Personen met Verward Gedrag. Deze brief geeft een overzicht van de stand van zaken rond de aanpak van personen met verward gedrag, gaat in op de rol van gemeenten en geeft een overzicht van de beschikbare middelen en subsidiestromen.

Tot slot komt ook de onverzekerdenproblematiek aan de orde.

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Aan de leden

informatiecentrum tel. (070) 373 8393	uw kenmerk	bijlage(n)
betreft stand van zaken Aanpak personen met verward gedrag	ons kenmerk ECSD/U201601226 16/088	- datum 23 november 2016

Geacht college en geachte gemeenteraad,

Deze ledenbrief gaat over de aanpak van personen met verward gedrag. Dit onderwerp staat hoog op de agenda, zowel op rijksniveau, als bij gemeenten. Voor gemeenten zal de problematiek rond personen met verward gedrag steeds nadrukkelijker in beeld komen als gevolg van decentralisaties en nieuwe visies op zorg: kwetsbare burgers wonen langer thuis en hulpverlening zet in op ambulantisering.

In deze brief gaan we achtereenvolgens in op de overgang van Aanjaagteam naar Schakelteam en de opdrachten van beide teams, op de verdiepingsregio's, op de beschikbare geldmiddelen en andere instrumenten, op de onverzekerdenproblematiek en op de rol van gemeenten en de VNG in dit dossier.

Van Aanjaagteam naar Schakelteam

Op 30 september was de slotbijeenkomst van het aanjaagteam Verwarde Personen. Het aanjaagteam, ingesteld door de ministeries van VWS en V&J en de VNG en onder voorzitterschap van Liesbeth Spies, heeft in een krap jaar veel werk verzet. Met de door het Aanjaagteam ontwikkelde negen bouwstenen kan een sluitende aanpak van ondersteuning en zorg worden gerealiseerd. Het Aanjaagteam hanteert daarbij vier perspectieven.

9 bouwstenen voor een sluitende aanpak:

- Inbreng van personen met verward gedrag of hun familie
- Preventie & Levensstructuur
- Vroegtijdige signalering
- Melding
- Beoordeling & risicotaxatie
- Toeleiding naar zorg
- Passend vervoer
- Passende ondersteuning, zorg en straf
- Informatievoorziening

4 perspectieven:

- Integraal en persoonsgericht
- Van systeemwereld naar leefwereld
- Heldere regie en eigenaarschap
- Preventie

Van groot belang is dat de vraag en behoefte van de verwarde persoon zelf en/of zijn familie centraal staat.

Het Aanjaagteam heeft voorts de vinger gelegd op een aantal belemmeringen op systeem- (rijks)niveau en voor deze belemmeringen oplossingen aangedragen.

De tussenrapportages, de eindrapportages en uitleg over de bouwstenen zijn allemaal te vinden op de volgende webpagina: <https://vng.nl/personen-met-verward-gedrag>

Het Aanjaagteam heeft letterlijk zeer goed aangejaagd. Maar het werk is niet klaar en daarom hebben de opdrachtgevers een vervolg gegeven aan het werk, door inrichting van een Schakelteam personen met verward gedrag.

Onno Hoes is hiervan de voorzitter.

Het Schakelteam bestaat uit vertegenwoordigers van dezelfde organisaties als het Aanjaagteam en wordt aangevuld met ervaringsdeskundigen, maar krijgt een iets andere opdracht en ook langer de tijd – 2 jaar- om deze uit te voeren.

Ook het Schakelteam gaat zich richten op het faciliteren van de sluitende aanpak op lokaal en regionaal niveau, maar zal zich anders gaan richten op de implementatie van de negen bouwstenen tegen de achtergrond van de vier perspectieven.

Het Schakelteam gaat zich voorts buigen over de ondersteuning aan de professional.

Tot slot wordt van het Schakelteam gevraagd om te monitoren hoe de implementatie van de sluitende aanpak in het land verloopt.

Het Schakelteam fungeert letterlijk als schakel. Tussen Rijk en regionaal of lokaal niveau; tussen overheid en ketenpartners; tussen bestuur en uitvoering Met de drie opdrachtgevers is intensief overleg op ambtelijk als bestuurlijk niveau.

Rol gemeenten

Reeds in de opdrachtformulering aan het Aanjaagteam was opgenomen dat alle gemeenten beschikken over een sluitende aanpak voor de opvang van personen met verward gedrag. In de opdrachtformulering voor het Schakelteam is het volgende opgenomen:

*Gemeenten en regio's hebben de opgave een sluitende aanpak te ontwikkelen en te implementeren en om een gedragsverandering te stimuleren waarbij de behoefte van de cliënt centraal staat. **1 oktober 2018** moeten alle gemeenten en regio's beschikken over een goed werkend systeem voor de ondersteuning van mensen met verward gedrag*

Gemeenten hadden altijd al een rol in dit onderwerp, maar deze is door de decentralisaties nadrukkelijker. Steun en zorg voor deze doelgroep vinden hun basis in de WMO en in de ZVW, en vergen samenwerking van gemeente, politie, GGZ, zorgverzekeraars, woningcorporaties, en patiënten- en cliëntenorganisaties, om een maatwerkoplossing mogelijk te maken.

Deze ketenpartners treffen elkaar in de veiligheidshuizen of bij het realiseren van beschermd wonen, bij de uitvoering van de jeugdwet, bij de maatschappelijke opvang. De sluitende aanpak voor mensen met verward gedrag zal deels lokaal, maar vooral op regioniveau vorm krijgen, Er is geen verplichting opgelegd voor de schaal van organisatie. De praktijk wijst uit dat de

veiligheidsregio of de GGD-regio een goede basis is voor een sluitende aanpak voor mensen met verward gedrag. Het gaat erom dat regionaal een goed werkende vierhoek ontstaat, waarin veiligheid (vanuit burgemeesters, politie en OM) en zorg (vanuit de wethouder en zorgketenpartners) geborgd is. Maar elke gemeente zal zelf minimaal moeten verhelderen waar men terecht kan als men een geval van verward gedrag wil melden en waar zaken als vervoer en triage belegd zijn.

Dat vergt dus het tot stand brengen van een lokale vierhoek zorg & veiligheid, waarin burgemeesters en de wethouders met de portefeuilles zorg en werk & inkomen samenwerken. De drie opdrachtgevers hebben in een brief aan de Tweede kamer de volgende oproep gedaan: We roepen alle gemeenten op om dit (van lokale en regionale implementatieteams personen met verward gedrag) **voor eind 2016** te borgen met bestuurlijke afspraken.

Het Schakelteam biedt hierbij ondersteuning. Gemeenten en regio's die een ondersteuningsvraag hebben kunnen contact zoeken met het Schakelteam (info@schakelteam.nl).

Testlocatie: zes verdiepingsregio's

Zes regio's zijn, nog door het Aanjaagteam, aangewezen als verdiepingsregio. In deze regio's worden de bouwstenen verdiept en wordt beproefd hoe een sluitende aanpak kan worden ingevoerd en geborgd.

Het gaat om de veiligheidsregio Friesland, Oost-Nederland, Tilburg en omliggende gemeenten, Rotterdam/Rijnmond, Utrecht en Limburg. De zes regio's zijn zo gekozen dat er een optimale spreiding is in het land.

Het traject met de verdiepingsregio's loopt door tot juni 2017.

Recent is 'hier gestart met zogenaamde ontwikkelpleinen. Dat zijn bijeenkomsten bedoeld voor de verdiepingsregio's waarin per bijeenkomst een of meer bouwstenen aan de orde komen, aan de hand van actuele ontwikkelingen, praktijkvoorbeelden en vragen.

Het is uiteraard de bedoeling dat andere delen van het land kunnen profiteren van de ervaringen die de verdiepingsregio's opdoen. Het Schakelteam zal daar op toezien.

Overzicht van middelen en maatregelen op basis van de rapportages van het Aanjaagteam *Subsidie ZonMW*

Het ministerie van VWS stelt extra middelen ter beschikking die gemeenten en hun ketenpartners kunnen aanvragen om de bouwstenen en de sluitende aanpak op basis van de vier perspectieven te kunnen invoeren. Het gaat daarbij om 48 miljoen euro, dat gedurende 4 jaar ter beschikking staat. ZonMW voert de subsidieregeling uit, in een aantal tranches.

De subsidieaanvragen voor de eerste tranche kunnen sinds 1 november nu asinds 1 november 2016 worden ingediend bij ZonMW. Procedures en eisen zijn vermeld op de website van Zon MW (<http://www.zonmw.nl/nl/subsidies/subsidiekalender/detail/item/actieprogramma-lokale-initiatieven-mensen-met-verward-gedrag-lokale-aanpak-gericht-op-1-bouwstee/>)

Voor de eerste tranche is de deadline al gesteld op 6 december 2016.

Extra middelen voor vervoer

Er komt extra geld beschikbaar via het premiekader. Het gaat om 6 miljoen euro in 2017. Dat betekent dat RAV's aanschaf van bijvoorbeeld een psycholance kunnen declareren.

Daarnaast is het goed hier te vermelden dat in maart 2016 de 'werkgroep vervoer personen met verward gedrag' gestart, bestaande uit vertegenwoordigers van de volgende organisaties: Ambulancezorg Nederland (AZN), GGZNederland (GGZ-NL), het Landelijk Platform GGz (LPGGz), politie, regioburgemeesters, VNG, Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland (V&VN), Zorgverzekeraars Nederland (ZN) en het kernteam van het landelijk Aanjaagteam Verwarde Personen.

Om op redelijke termijn resultaat te verkrijgen heeft bureau SiRM van deze werkgroep de opdracht gekregen het project 'Gepast vervoer voor personen met verward gedrag' uit te voeren. Momenteel vindt een inventarisatie plaats van de 'Vervoersbehoefte en zorgvraag op het vervoersmoment' en de 'Vertaling van de vervoersbehoefte naar soorten vervoer'. Beoogd eindresultaat is een landelijk theoretisch kader vervoer en een factsheet, die medio 2017 zullen worden opgeleverd.

Onverzekerden

Juist rond de problematiek van verwardheid speelt de onverzekerdenproblematiek. Hoewel de zorgverzekeringswet een verplichting oplegt aan burgers zich te verzekeren, is niet iedereen verzekerd. Dat kan leiden tot schrijnende gevallen en uiteindelijk tot hogere kosten. Mensen krijgen niet de zorg die ze nodig hebben of zorgverzekeraars bieden zorg die ze niet kunnen declareren. Het Rijk heeft een subsidieregeling opgesteld waarop zorgaanbieders een beroep kunnen doen, zodat zij de kosten van zorg aan een onverzekerde kunnen declareren. Deze regeling zal op korte termijn in werking treden (zie onder).

toeleiding

De drie opdrachtgevers van het aanjaagteam hebben echter ook afgesproken dat gemeenten zich gaan inzetten om onverzekerde mensen toe te leiden naar een zorgverzekering. Dat kan onder andere door soepeler om te gaan met de regels rond het briefadres voor wie geen vaste woon- of verblijfplaats heeft. Zo kan iemand wel worden opgenomen in de Basisregistratie Personen (BRP). Dat is één van de voorwaarden om een zorgverzekering te kunnen afsluiten. Tegelijk bereiken we hiermee dat de BRP zo volledig mogelijk is.

BZK heeft een nieuwe circulaire gepubliceerd, die toelicht hoe gemeenten dit kunnen doen. Die circulaire is naar alle gemeenten gezonden. Zie

[https://vng.nl/files/vng/nieuws_attachments/2016/bzk - brief brp en briefadres getekend 28-10-2016.pdf](https://vng.nl/files/vng/nieuws_attachments/2016/bzk_-_brief_brp_en_briefadres_getekend_28-10-2016.pdf)

Met BZK zullen we rond de briefadressen ondersteuning voor gemeenten organiseren in de vorm van zogenaamde 'praktijkwerkplaatsen'. Berichten hierover zullen te vinden zijn op de websites van VNG en BZK.

Er zijn gemeenten die op dit punt al soepeler optreden. Een voorbeeld daarvan is Rotterdam. Mensen die hun woonadres hebben verloren en tijdelijk opvang krijgen in het eigen netwerk kunnen zich in de gemeente Rotterdam inschrijven op een gemeentelijk briefadres onder de voorwaarde dat zij hulp nodig hebben en die accepteren om het leven op orde te brengen. De inschrijving op het briefadres is 6 maanden geldig. Op grond van individuele omstandigheden kan de inschrijving met 6 maanden worden verlengd. Gedurende de periode dat iemand staat ingeschreven op het briefadres krijgt hij de hulp die hij nodig heeft om weer te participeren in de samenleving. Deze hulp kan bestaan uit een ondersteuningsplan of een zorgarrangement. Soms volstaat de maatschappelijke begeleiding door een andere instelling (bijvoorbeeld reclassering). Als dat het geval is volgt de gemeente deze hulp en springt pas in als dat nodig is. De sociale wijkteams beoordelen of iemand in aanmerking komt voor een briefadres en welke hulp nodig is. Om de toegang tot het briefadres te verbreden was aanpassing van de Rotterdamse Regeling briefadres overigens niet nodig. In de regeling stond al dat een briefadres kon worden verleend bij korte overbrugging tussen twee woonadressen.

Subsidie

Daarnaast stelt het Rijk (VWS in dit geval) zoals hierboven al gesteld een subsidieregeling open voor zorgverleners die kosten maken voor behandeling zonder dat er een zorgverzekering is. Noodzakelijke zorg kan dan geboden worden, zonder dat dit tot financieel nadeel leidt bij de zorgverlener. De subsidieregeling is waarschijnlijk per 1 januari 2017 gereed. VWS stelt deze op; de VNG wordt, met de NVVB, CAK en GGD/GHOR Nederland, betrokken bij de inhoud van de regeling. In de regeling zal worden opgenomen dat zorgverleners die onverzekerde zorg verlenen daarvan binnen 24 uur een melding doen bij een landelijk meldpunt van Ggd/ghor Nederland. Van daaruit wordt de melding doorgeleid naar de gemeente waar de zorg is verleend. De betreffende gemeente is vervolgens aan zet om te bevorderen dat de burger om wie het gaat naar een zorgverzekering wordt toegeleid. Om dat te bereiken is het belangrijk dat de gemeenten, als opdrachtgever van hun GGD, met die GGD afspraken maken over hoe zij die signalen willen ontvangen. Hoe gemeenten het proces verder inrichten is aan hen. Ze kunnen de GGD een rol geven in dit proces, de GGD één centraal gemeentelijk adres geven voor de regio of in goed overleg kiezen voor één contactpunt per gemeente. Wij vragen u dan ook met uw GGD om tafel te gaan en hierover duidelijke afspraken te maken.

WvGGZ

De Wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg (WvGGZ) zal samen met de Wet zorg & dwang psychogeriatrische en verstandelijk gehandicapte cliënten (Wzd) en een nieuwe Wet forensische zorg (WFZ) de WBOPZ (Wet Bijzondere Opnemingen in Psychiatrische Ziekenhuizen) vervangen. Voor gemeenten is vooral de WvGGZ van belang.

Kern van de nieuwe wetten is dat de cliënt en zijn zorgbehoefte centraal staat, en niet langer de gedwongen opname. De nieuwe wetgeving biedt daartoe een aantal nieuwe (interventie) mogelijkheden, zodat bijvoorbeeld ook ambulante verplichte zorg verplicht kan worden opgelegd. Voor gemeenten is van belang dat de burgemeester meer mogelijkheden krijgt om preventief mensen gedwongen op te nemen teneinde vast te stellen of verplichte zorg noodzakelijk is. Deze

observatiemaatregel komt tegemoet aan wensen die eerder door de VNG zijn geuit.

De minister van VWS heeft in september een derde nota van wijziging voor de WVGZ naar de kamer gestuurd. Op 31 oktober jl. vond een hoorzitting in de Tweede Kamer plaats. Gemeenten hebben er daar voor gepleit de wet zo spoedig mogelijk verder te behandelen.

Gerelateerde programma's van of met de VNG

Bij de VNG loopt een aantal gerelateerde programma's of dossiers. Vanuit de zorg noemen we hier de samenwerkingsagenda ZN (Zorgverzekeraars Nederland)/VNG. Dit is een structureel traject tussen VNG en ZN met als doel om de samenwerking verder te verbeteren en afspraken te maken voor een passend aanbod in gemeenten op het gebied van GGZ en in de wijkteams (rol wijkverpleegkundige).

Daarnaast is het dossier Beschermd Wonen relevant, omdat passende faciliteiten voor beschermd wonen een preventieve werking hebben.

Verder –vanuit het aspect veiligheid- is de VNG als mede-opdrachtgever betrokken bij het programma Continuïteit van Zorg en bij de veiligheidshuizen. Daarin is veel aandacht voor het thema 'personen met verward gedrag'.

De VNG zal, met de mede-opdrachtgevers, zoeken naar synergie en convergentie. Binnen het bureau van de VNG bouwen we daartoe aan een keten Zorg & Veiligheid zodat we de bezetting 'in huis' ook efficiënt kunnen inzetten.

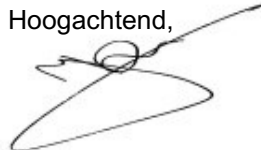
Uiteraard zoeken we als VNG ook de aansluiting bij de ervaringen die worden opgedaan in de zes verdiepingsregio's.

De VNG heeft in het voorjaar een eerste bijeenkomst georganiseerd voor gemeenten over de aanpak van verward gedrag. We gaan daarmee door, en zullen ook een besloten forumomgeving inrichten. Zo bieden we platforms waar gemeenten ervaringen kunnen uitwisselen en kunnen leren van elkaar.

Meer informatie

Voor meer informatie over het onderwerp, kunt u de pagina <https://vng.nl/personen-met-verward-gedrag> raadplegen. U vindt daar de rapporten van het Aanjaagteam, nieuwsbrieven en ervaringsverhalen.

Hoogachtend,

Jantine Kriens,
Voorzitter Directieraad VNG

Deze ledenbrief staat ook op www.vng.nl onder brieven.